
Příběh Radima s Aspergerovým syndromem a ADHD

Autismus mi ztěžuje komunikaci. Gesta jsem si musel googlit

Radim Tauber je svéráz. Jako kluk s Aspergerovým syndromem a ADHD prakticky celou základní školu propadal. Vždycky si ale našel něco, co ho zajímalo, a v tom pak vynikal. Je velmi kreativní a vymýšlí nečekaná řešení; pokud k tomu má vhodné podmínky. Díky otevřenosti Matfyzu a vstřícnosti pedagogů, kteří mu umožnili individualizovanou výuku, úspěšně dokončuje pátý ročník studia.

Vždycky vás bavila matematika?

Právě že ne. Vzhledem k tomu, že mám Aspergerův syndrom, což je jedna z poruch autistického spektra, a k tomu ADHD (poruchu pozornosti s hyperaktivitou – pozn. red.), bylo pro mě studium na základní škole velmi náročné. Téměř celou dobu jsem měl čtyřky pětky skoro ze všech předmětů. Vůbec mi nevyhovovalo to neustálé mechanické opakování určitých postupů a práce s krátkodobou pamětí, v níž kvůli ADHD naprosto selhávám. Vystřídal jsem dost základních škol. Paradoxně nejvíce mi nakonec vyhovovala ta s nehorší reputací, do níž chodili povětšinou problémoví žáci. Učitelé tam byli zvyklí na ledacos, měli pro výkyvy chování pochopení a dokázali mi výuku individualizovat.

Kdy vám poruchu autistického spektra a ADHD diagnostikovali?

Ve čtvrté třídě, ale projevy byly zřejmé už v předškolním věku. Pamatuji si, jak nám v mateřské školce zadali nakreslit Ježíška, a já jsem ho zobrazil v průřezu jako živého člověka se všemi orgány. Podle učitelek jsem nedodržel zadání, což byla ostatně nejčastější reakce, s jakou jsem se setkával. Lidé s Aspergerovým syndromem se totiž vyznačují tím, že si věci dělají a problémy řeší po svém. Naše hlavní potíž spočívá v tom, že nedokážeme pochopit, co po nás lidé chtějí, a je pro nás tudíž takřka nemožné splnit běžné úkoly. Neděláme to schválně, pracujeme s tím nejlepším záměrem, ale ne tak, jak to druzí očekávají.

Rodiče pro vás měli pochopení?

Ano. Nikdy mě do ničeho nenutili. Ono to ani nebylo potřeba. Vždycky jsem si našel něco, co mě baví, a v tom mě pak naprosto podporovali. Zajistili mi například soukromé lekce klavíru i matematiky. Tito učitelé se mi hodně věnovali a dodnes mě takový pedagogický přístup nejvíc motivuje k tomu, abych dělal svou práci na maximum a vydržel u ní, i když je to pro mě náročné. Tím, že se výuka přizpůsobila mému tempu, najednou jsem zvládal matematiku dobře. A protože mi šla, začala mě i bavit. Kvůli celkovému špatnému prospěchu jsem nešel na gymnázium, ale na elektrotechnickou průmyslovou školu, což pro mě bylo ve výsledku lepší. Naučil jsem se tam trpělivosti. Zadávaly se hlavně dlouhodobé seminární práce, mohl jsem se mnohem snáz specializovat a soustředit na to, co mě baví. Vytvořil jsem třeba takzvaný

kultivátor buněk. Přístroj, který dokáže uchovávat živé buňky v umělém prostředí a dostal jsem za něj cenu v soutěži Středoškolská odborná činnost.

Přijímací zkoušky na Matfyz musely být každopádně těžké.

Zjišťovala se při nich schopnost logického uvažování, což je adekvátní požadavek, nicméně formulace jednotlivých úloh byla pro lidi s ADHD, jako jsem já, naprosto nevhodná. Bylo opravdu náročné pochopit zadání. Řekl bych, že jsem přijímačky zvládl s pomocí vyšší moci (smích).

I začátek studia pro vás byl, jak jsem slyšela, dost krutý.

Byl to naprostý šok. Nedokázal jsem se zapojit do klasické výuky. Na přednášce jsem nevydržel déle než patnáct minut. Rychlost výkladu na mě byla tak vysoká, že jsem nebyl schopen ho vnímat, natož si stíhat zapisovat. Jako bych slyšel šum listů. Fakulta mi ale vyšla ohromně vstříc. V prvním semestru byla podmínka pro postoupení dál získat určité množství kreditů za splněné předměty. Využil jsem proto možnosti takzvaného zpomalení studia určeného studentům s fyzickými, psychickými nebo osobními obtížemi. Šlo vlastně o rozložení studijních povinností jednoho ročníku do dvou let.

Na Matfyzu považuji za naprosto nejlepší věc fakt, že se s naprostou většinou pedagogů lze domluvit. V prvním zimním semestru jsem zvládl pouze dvě zkoušky, ale pak v letním jsem si stihl všechno doplnit a do druhého ročníku už jsem vstupoval se splněným počtem kreditů. Potřeboval jsem jen víc času, který mi byl naštěstí umožněn, abych si zvykl na formu vysokoškolského studia. Stále ale chodím na zkoušky v nestandardní dobu. Mám dost proměnlivé pracovní tempo, některé měsíce se koncentruji lépe, jiné hůř.

Jak konkrétně individualizovaná výuka probíhá?

Například se s vyučujícími domluví, že mi zadají cvičení, já si sednu do prázdné učebny vedle jejich kanceláře a tam celý den pracuji, v mezičase se přijdu na něco zeptat. Ohromně mi to pomáhá. Během jednoho týdne se pak dokážu naučit na zkoušku, aniž bych chodil na semináře nebo přednášky během semestru. Nemám úlevy, musím splnit všechno. Dokonce se stává, že mi vyučující zadají větší množství práce než ostatním, ale mohu si ji provést svým tempem.

Co je pro člověka s vašimi hendikepy klíčové?

Neostýchat se mluvit o svých problémech. Vysvětlit přesně, v čem spočívají a co konkrétně by mi pomohlo. Protože pedagogové samozřejmě nechápou, proč nechodím na přednášky a nezapojuji se do výuky. Když zjistí, že důvodem není moje lenost, že mám o studium zájem a chci pracovat, neočekávám úlevy, ale jen změnu v přístupu, snaží se mi vyjít vstříc. A často taková úplně malá pomoc stačí k překlenutí aktuálního problému, který by byl jinak pro studium fatální.

Jak vás vnímají spolužáci?

Moje celoživotní specifická tkví v tom, že dělám naprosto katastrofální první dojem. V novém prostředí mezi neznámými lidmi přemýšlím o hodně věcech, což mi bere pozornost na kontrolu svého vystupování. Často pak reaguji nepřiměřeně, například přehnaně gestikuluji nebo zvláště moduluji hlas. Můžu znít nepříjemně. Někdy jsem také až příliš upřímný a až po čase mi dojde, že jsem řekl něco nevhodného. Postupem času, když navážu s člověkem bližší kontakt, se to zlepšuje a lidé si mě i oblíbí.

Ale působíte osamoceně.

Aspergerův syndrom mi stále působí obtíže v komunikaci. Naučil jsem se s nimi ale lépe pracovat. Aktuálně mám velmi chápavou přítelkyni. Podobně je to i s mými kamarády. Jsou to většinou velmi liberální lidé, které nic nerozhází. Berou mě takového, jaký jsem. Člověk s Aspergerovým syndromem vypadá na první pohled normálně, ale to, jak funguje komunikace mezi lidmi, je pro mě stále občas velká neznámá. Už je to lepší, ale byly to dlouhé roky učení. Například jsem dřív nechápal, co znamenají některá gesta, a tak jsem si to musel přečíst na internetu. Často nedokážu rozpoznat z neverbálních signálů, co si druhý myslí nebo jaké emoce prožívá.

Musíte se ovládat?

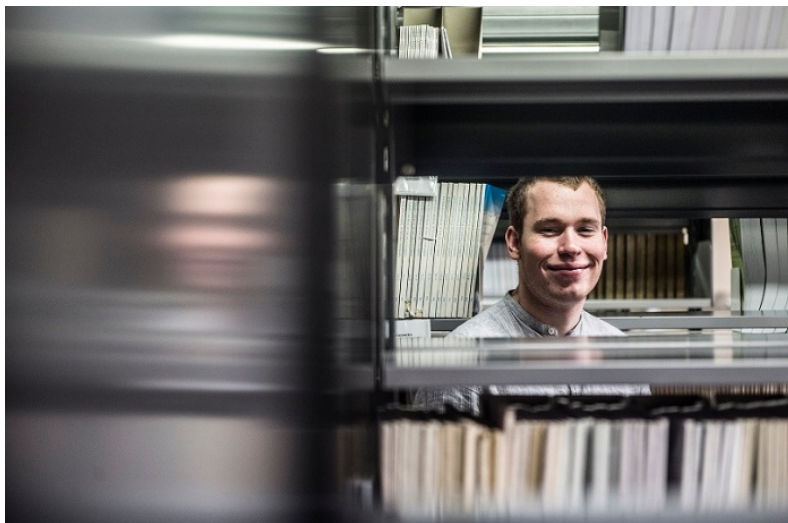
Ano, velmi. Často bych nejraději udělal něco jiného, ale okolí by to nezkouslo, nebylo by to vhodné. Nejdůležitě ale úplně proti sobě. Něco prostě dělám, protože to tak dělat potřebuji, a neřeším, co si o tom druzí myslí.

Co třeba?

Třeba si často pískám nějakou melodii, která se mi honí hlavou, a když mám zrovna dobrou náladu, dávám to lidem okolo najevo úsměvem, který je asi neadekvátní situaci. Nebo občas když přemýšlím, tak si u toho podupávám nebo chodím dokolečka, čímž krotím svoje ADHD. Mně to přijde normální, ovšem spolužáci koukají divně. Já jsem se ale naučil si některých věcí nevšímat a být spokojený s tím, jak funguju.

Nyní jste v posledním ročníku. Co plánujete dál?

Mám celkem dost různorodých zájmů. Například už několik let pracuji na vlastní matematické teorii o základech matematiky. Abych ji mohl dále rozvíjet, a jednou ji třeba publikovat, budu potřebovat peníze. Proto se vzdělávám v programování a počítačových technologiích, abych mohl podnikat v oblasti IT. Nechci být průměrný vědec, chci vykonat něco výjimečného. Je to možná trochu domyšlivé, ale na druhou stranu takhle funguje celý můj život. Vždycky si kladu ty nejvyšší cíle. Třeba jich nedosáhnu, ale aspoň se o to pokusím. Naučil jsem se uvažovat v dlouhodobých horizontech a být trpělivý. Pak mě samotného překvapí, čeho všeho jsem schopen a že se mi něco podaří dokonce rychleji, než jsem myslel (smích).

Autor: [Jitka Jiříčková](#) Foto: Vladimír Šigut

Zdroj: <https://www.ukforum.cz/rubriky/studenti/8385-autismus-mi-pusobi-potize-v-komunikaci-gesta-jsem-si-musel-googlit>